

djanji: „Na kosilu bom pri materi svoji“, po francozki poslovenil Val. Mandeljc. — Začetek ob poli osmih zvečer.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

19. dne t. m. se je v zbornici gospôski dunajskega državnega zbora začela obravnava nove zakonske postave, katero je osnovala zbornica poslancev in po kateri prestane oblast cerkvena in na njeno mesto stopi posvetna. Ves svét, to je tisti, ki so za to postavu, kakor tisti, ki so proti njej, težko so čakali, kaj bode sklenila zbornica gospôska. Ni čuda, da je tedaj bila vsa zbornica polna poslušalcev, in da vsi zborniki, ki so le môgli, so prišli v sejo. Tudi véliki škofi in knezoškofi so (razun vélikega škofa goriškega in zaderskega) bili vsi pričujoči. Izmed nadvojvodov cesarskih, ki tudi imajo svoj sedež v zbornici gospôski, ni pa nobeden prišel. Ko je baron Lichtenfels bral sporočilo večine, katero nasvetuje, naj se sprejme nova zakonska postava, ktera podere konkordat, in ko je grof Bloome bral sporočilo manjščine, po kardinalu in vélikem škofu dunajskem spisano, katero nasvetuje, naj ostane dosedanja zakonska postava po pravih konkordata, se je začela splošna razprava (generalnadbata) o tej postavi. Podmaršal grof Mensdorf poprime prvi besedo, in — gledé na to, da ravno zdaj se poslanec dunajske vlade v Rimu pogaja s papeževo vlado o tem, kako bi se 1855. l. med cesarjem našim in papežem rimskim sklenjena pogodba (konkordat) preuredila — nasvetuje, naj se sklep o zakonski postavi, ki je v bistveni zvezi s konkordatom, odloži do onega časa, ko se bo vedelo, ali je papeževa volja ali ne, odstopiti od te pogodbe in kako. Zdaj so se začeli govori za in zoper to postavu. Minister bogočastja Hasner razlaga vladino stališče ter pravi, da ministerstvu sicer civilni zakon ni vzor, da pa zdaj je neobhodno potreben; vlada noče spodriniti katoliške vere, da pa hoče dati vsem veram prostost itd. Za njim sta govorila grofa Rechberg in Bloome in s temeljito besedo svarila, naj se zdaj, ker Avstrija toliko omahuje, ne vlečejo še cerkveni razpori med državne, in pomisli naj se, kaj se to pravi, postavno sklenjeno državno pogodbo (kontrakt) prelomiti. V tem smislu so govorili dunajski kardinal, praški kardinal, prof. Arndts, knez Salm, nasproti njim pa grof Hartig, podmaršal Gablenz, grof Anton Auersperg, ki so med drugim povdarjali, da se konkordat sme tudi brez papeževega dovoljenja preklicati, ker cesar sam brez dovoljenja državnih zastopnikov ni imel pravice one pogodbe (konkordata) sklepati. Čeravno je 2 dni trajalo besedovanje, vendar niso môgli vsi govorniki na vrsto priti, zato je naposled proti tej postavi govoril grof Leon Thun, za postavu pa vitez Schmerling. Grof Thun je pobijal s krepkimi dokazi puhlost mnogih govorov, in se čudil, da je grof Anton Auersperg kot visokoomikan naslednik katoliške rodovine v tej zbornici mogel tako govoriti proti cerkveni oblasti! Ako pravite — nadaljuje grof Thun — da cesarjeva vlada ni imela pravice pogodbo s papežem skleniti, morate dosledno tudi reči, da vse druge pogodbe, ki so bile od 1850. do 1861. leta sklenjene, niso veljave; to posebno priporočam finančnemu ministerstvu, zakaj po tej poti se more mahoma znebiti mnogih bremen, ki težijo državno blagajnico. — Vitez Schmerling zagovarja novo postavu s tem, da pušča na stran pomislive vesti; njemu veljá le prevdarek načrta postave,

in trdi, da ni res, kar se njegovi stranki očita, da hoče nepošteno razrušiti pogodbo. — Ko je bil konec govorov, prišlo je na vrsto glasovanje. Slovesna tihota nastane, ko se začno klicati imena glasovalcev (knezoškof ljubljanski je zapustil zbornico, ko se je začelo glasovati). Najprvo se je glasovalo o predlogu Mensdorfovem, ki nasvetuje začasni odlog; — padel je z 65 glasovi proti 45. Potem se je glasovalo o predlogu manjščine, ki noče nove zakonske postave, in tudi ta je padel z 69 glasovi proti 34. Na to pa nastane vrisk „bravo, dobro! halo!“ v zbornici, na galeriji in po koridorih noter doli na ulice — in brž se razpošiljajo postreščiki po hišah, naj se na večer Dunaj razsvetli, in res je bilo mesto nekoliko razsvetljeno. — Zdaj so naše finance rešene! zdaj bojo pečena piščeta nam sama v usta tiščala! — Dunajski časniki, ki nosijo zvonec „liberalizma“ in njihovi privrženci drugod pojó posebno hvalo grofu Antonu Auerspergu. „Neues Fremdenbl.“ vés zamaknjen kliče: „Z včerajšnjim govorom nam je grof Auersperg spet privojskoval Nemčijo (hvala Bogú, po takem ne potrebujemo več denarja za puške na iglo (Hinterlader), katerih imajo Prusi dovolj, ki nam jih je zdaj Auersperg privojskoval), iz ktere nas je potisnila živinska sila. Kamor koli nemški jezik seže (kako dolg je neki?), se bo bral ta govor, in Nemčija bo tega govornika hotla, naj bode njen, kajti Nemčija ne more dopustiti, da bi ne imela tacega možá!“ (Tedaj le Nemčija in Ogerska — kje pa si pri takem krikuboga Avstrija?! — 23. sušca je bila zakonska postava v vseh razdelkih sprejeta. Škofje in mnogi plemenitni gospodje niso bili več pričujoči.

Denarni zapisnik Maticin.

Stari udje:

- Za 1865. leto: sl. Leseverein v Kamniku, g. Zupančič France.
 Za 1866. leto: gg. Abram Lavoslav, Matek Jurij, Fajdiga Janez, Šega Janez, Klemenec Primož, sl. Leseverein v Kamniku, Jentl Anton, Videc France.
 Za 1867. leto: gg. Cirar France, Peterlin Primož, Mašera Jožef, Podboj Janez, Logar Miroslav, Kljun Janez, Arko Jakob, Arko Anton, Šle Andrej, Pakiž Simon, Šega Janez, Perčič Matej, Frank Rihard, Rozman Lovro, Sever Jožef, Povše Martin, dr. Gauster Mavricij, Comelj Andrej, Kalan Matija, Belar Jožef, Blaznik Jakob, Grčar Jožef, Pokoren Anton, Erjavec Janez, Pašič Janez, Legan France, Rudolf, Lovre, Zelen Jožef, Lunder Janez, Počkar Janez, Križaj Andrej, Drašler Pavel, Hudec Aleksander, Heidrih Anton, Hren Jakob, Kastelic Munde, Lozar Jožef, dr. Papež France, Tisen Ivan, Videc Tine, Kremžar Andrej, Kršnicka Dragotin, Šutej Matija, Zadnik Simon.

(Dalje prihodnjič.)

V Ljubljani 16. marca 1868.

Dr. Jer. Zupanec.

Žitna cena

v Ljubljani 18. marca 1868.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 60 — banaške 7 fl. 60. — turšice 4 fl. — soršice 5 fl. 30. — rži 4 fl. — ječmena 3 fl. 40. — prosa 3 fl. 30. — ajde 3 fl. 50. — ovsa 2 fl. 10. — Krompir 1 fl. 80.

Kursi na Dunaji 24. marca.

5% metaliki 56 fl. 90 kr. Ažijo srebra 113 fl. 50 kr.
 Narodno posojilo 64 fl. 90 kr. Cekini 5 fl. 45 kr.

Loterijne srečke:

V Trstu 13. marca 1868: **67. 1. 65. 11. 78.**
 Prihodnje srečkanje v Trstu bo 1. aprila 1868.